

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

KASIM 2014

Sayı 19

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Son dönemdeki gelişmeler, küresel ekonomik toparlanma bakımından düşük büyüme trendi izlendiğini göstermektedir.

Ekonomik aktivitelerde, yılın üçüncü çeyreğinde önceki çeyreklere göre daha belirgin bir iyileşme beklense de küresel talepte ve uluslararası ticarete arzu edilen artış sağlanamamaktadır.

Ekonominin seyri konusunda ise ortak bir küresel trend izlenmesinden ziyade ülkeler ve bölgelerin kendi içinde farklılaşma görülmektedir.

Gelişmekte olan ülke ekonomilerinin iç taleplerinin beklentilerden zayıf kalması nedeniyle finansal piyasalarda ciddi dalgalanmalar oluşmakta ve yatırımlar istenen düzeye erişememektedir.

Gelişmiş ülkelerin büyüme oranları ve ekonomik aktivite performansları ise küresel krizin ortaya çıkardığı sorunlar sebebiyle olumsuz bir seyir izlemeye devam etmektedir.

Yüksek arz ve zayıf talep sebebiyle küresel petrol fiyatları gerilemeye devam etmektedir. Brent petrol fiyatı 80 doların altına kadar inmiştir.

Küresel imalat PMI ise Eylül ayında Ekim ayından sonra bir değişim göstermeyerek 52,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

ABD

ABD ekonomisinden olumlu sinyaller gelmeye devam etmektedir. Bu doğrultuda daha önce %4,2 olarak açıklanan ikinci çeyrek büyümesi nihai olarak %4,6'ya revize edilmiştir. Böylece ülkenin büyüme oranı 2011 yılının son çeyreğinden bu yana görülen en yüksek düzeye erişmiş durumdadır.

Ekonomik iyileşme adımları doğrultusunda istihdam piyasasında da toparlanma işaretleri gözlemlenmektedir. İşsizlik oranı beklentilerin üstünde iyileşme göstererek altı yılın en düşüğüne gerilemiştir.

FED'in faizleri artıracığı yönündeki beklentiler doların değerini yükseltmektedir.

Diğer yandan, küresel büyümenin yavaşlaması etkisiyle ABD ihracat performansı istenen düzeye erişememektedir.

Ekim ayı, imalat PMI değerinin 55,9 düzeyinde gerçekleşmesi, sürdürülebilir büyüme adına imalatta yeniden ivme artışı sağlanması gerektiğine işaret etmektedir.

EURO BÖLGESİ – AB

IMF, bölge ekonomisinde genişlemeci para politikaları ve borçlanma koşullarındaki iyileşmenin katkısıyla toparlanmanın yavaş düzeyde devam edeceğine işaret etse de yerel düzeyde ülkeler arası farklılaşma derinlik kazanmaktadır.

Almanya, Fransa ve İtalya'da iç talebin zayıflamasının etkisiyle olumsuz veriler izlenmektedir. Özellikle bölge ekonomisinin itici gücü olarak görülen Almanya'nın, ekonomik büyüme beklentisinin, Ekonomi Bakanlığı'nca 2014 yılı için %1,8'den %1,2'ye; 2015 yılı için ise %2'den %1,3'e revize edilmesi, endişe yaratmaktadır.

Yıllık enflasyon oranının Ekim ayında %0,4 düzeyinde gerçekleşmesiyle son beş yılın en düşük seviyesinden toparlanma işareti vermiş olmasına rağmen deflasyon endişeleri devam etmektedir.

Zayıf iç talep ve ekonomik aktivite, işsizliğin çözümünde de ciddi bir engel teşkil etmektedir. Bu bağlamda işsizliğin derinleşmesi, en büyük ekonomik ve sosyal sorun haline gelmektedir.

Avrupa Merkez Bankası (AMB), 6 Kasım 2014 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında, politika ve mevduat faizlerinde değişikliğe gitmeme kararı almıştır.

İzlenen olumsuz tablonun etkisiyle imalat sanayinde de istenen ivme yakalanamamaktadır. Ekim ayı imalat PMI değeri, Eylül ayına göre sadece 0,3 puanlık bir artış kaydetmiş ve 50,6 düzeyinde gerçekleşmiştir.

JAPONYA

Ülke ekonomisi, 2014 yılının ikinci çeyreğinde %7,1 oranında daralarak, yeniden resesyona girmiştir.

Bununla birlikte diğer çeşitli göstergelerden de olumlu sinyaller alınamamaktadır.

Ağustos ayı verilerine göre %3,3 oranındaki enflasyon, istenilen ivmenin yakalanamadığını göstermektedir. Bu bağlamda para politikasında düzenlemeler yapılacağı beklentisi güçlenmektedir.

Yen; Dolar, Euro ve diğer önemi para birimleri karşısında değer kaybetmeye devam etmektedir. Söz konusu olumsuz sinyallerin etkisiyle Japonya Merkez Bankası (BOJ), para politikasında gevşeme sinyali vermiştir.

Söz konusu olumlu sinyallere rağmen Ekim ayı imalat PMI değeri, Eylül ayına göre artış göstermiş ve 52,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin ekonomisinde konut sektörü referanslı riskler gözlemlenmeye devam edilmektedir. Konut sektöründeki riskler diğer bazı sanayi sektörlerinde de yavaşlamaya sebep olmakta ve nihai olarak, ilk çeyrekte uygulanan ekonomik aktiviteyi artırıcı teşvik paketine rağmen büyüme olumsuz etkilenmektedir.

Söz konusu etkenler doğrultusunda hükümet, ekonomik büyümenin önündeki engelleri kaldırmak amacıyla bazı alanlarda ve küresel ekonomik krizden sonra ilk kez konut sektöründe gevşeme politikasına başlamıştır.

Uygulanan politikaların etkisiyle, Çin'in ekonomik büyümesinin sürdürülebilir bir ivme kazanacağına ilişkin beklentiler yükselmektedir. Ancak büyümenin daha sağlam bir zemine oturtulabilmesi için ek teşvik politikalarına gereksinim duyulmaktadır.

Risklerin devam etmesi sebebiyle, imalat sanayinde belirgin bir artış gözlenememiştir. Ekim ayı imalat PMI değeri bir önceki aya göre 0,2 puan artış göstererek 50,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

HİNDİSTAN

Hindistan ekonomisinde olumlu veriler izlenmeye devam edilmektedir.

Ekonomik aktiviteler, hükümetin yatırımları artırmak ve imalat sanayiye geliştirmek amacıyla başlattığı program odağında devam etmektedir. Nihai hedef, imalat sanayinin GSYH içindeki payının mevcut durumdaki %12,9'luk orandan, 2022 yılında %25 seviyesine erişmesidir.

Ülkede iyileşen ekonomik ortam ve politik istikrarın etkisiyle uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S&P tarafından, "negatif" olan kredi notu görünümünü "durağana" yükseltmiş; kredi notu ise "BBB-" olarak teyit edilmiştir.

Olumlu gelişmeler imalat sanayine de yansımıştır. Bu bağlamda Ekim ayı imalat PMI değeri, Eylül ayına göre yükselme göstererek 51,6 düzeyinde gerçekleşmiştir.

BREZİLYA

Brezilya ekonomisinde politik risklerin ağırlığı devam etmektedir. Özellikle Ekim ayındaki seçim sürecinde, ekonomideki yapısal istikrar üzerinde baskı endişeleri artmıştır.

FED'in faiz artırımlarına öngörülen süreden daha erken başlayabileceğine yönelik beklentiler, yatırımların çekileceği yönündeki endişeleri artırmaktadır.

Ekim ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre düşüş göstererek eşik değerinin altına inmiş ve 49,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

RUSYA

Rusya ekonomisinde Ukrayna krizi odaklı politik riskler büyük ölçüde devam etmektedir. Yaptırımların etkisiyle ihracatta ve üretimde durgunluk belirtileri başlamıştır.

Küresel petrol fiyatlarının düşüş seyri izlemesi de, Rusya'nın enerji ithalatı üzerinde tehdit oluşturmaktadır.

Siyasi gerginliklerin etkisiyle bozulan ekonomik ortam sermaye çıkışlarını güçlendirmiş ve ülkenin para birimi Ruble'de değer kaybı gözlenmiştir. Değer kaybının hafifletilmesi için Merkez Bankası tarafından müdahalede bulunulmakta ve piyasaya döviz sürülmektedir.

Ekim ayı PMI imalat değeri Eylül ayına göre 0,7 puan gerileme göstermiş ve 50,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE

Yeni hükümetin Orta Vadeli Programı açıklamasının ardından, Onuncu Kalkınma Planı'nın (2014-2018), öncelikli dönüşüm programları - 1. grup eylem planları paketi de açıklanmıştır. Dokuz maddenin yer aldığı ilk pakette özellikle ithalat bağımlılığının azaltılması ve sanayiye, üretime odaklanması vurgusu dikkat çekmektedir.

Son açıklanan veriler itibariyle işsizlik oranı %10,1 düzeyine yükselerek yeniden çift haneye erişmiştir. Ekim ayı enflasyonunun %8,9 düzeyinde gerçekleşmesiyle, enflasyon oranının da çift haneye yakınlığını koruduğu anlaşılmaktadır.

Buna karşın sanayi üretimi endeksinin son açıklanan veri itibariyle yıllık %2,2 artış göstermesi beklentilerden olumlu bulunmuştur. Ancak bu olumlu değişime rağmen üretimde istenen ivme yakalanamamıştır.

Ekim ayı İmalat PMI'nın eşik değerinin hemen üstünde, 51,5 değerini almış olması da sanayi üretiminin daha çok artması gerektiğine işaret etmektedir.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Ekim	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Yıllık	7,71	8,96	6,77	10,10	10,72	8,20
Yıllık Ort.	7,32	8,65	3,93	10,11	3,81	14,77
Aylık	1,80	1,90	0,69	0,92	-0,64	0,60

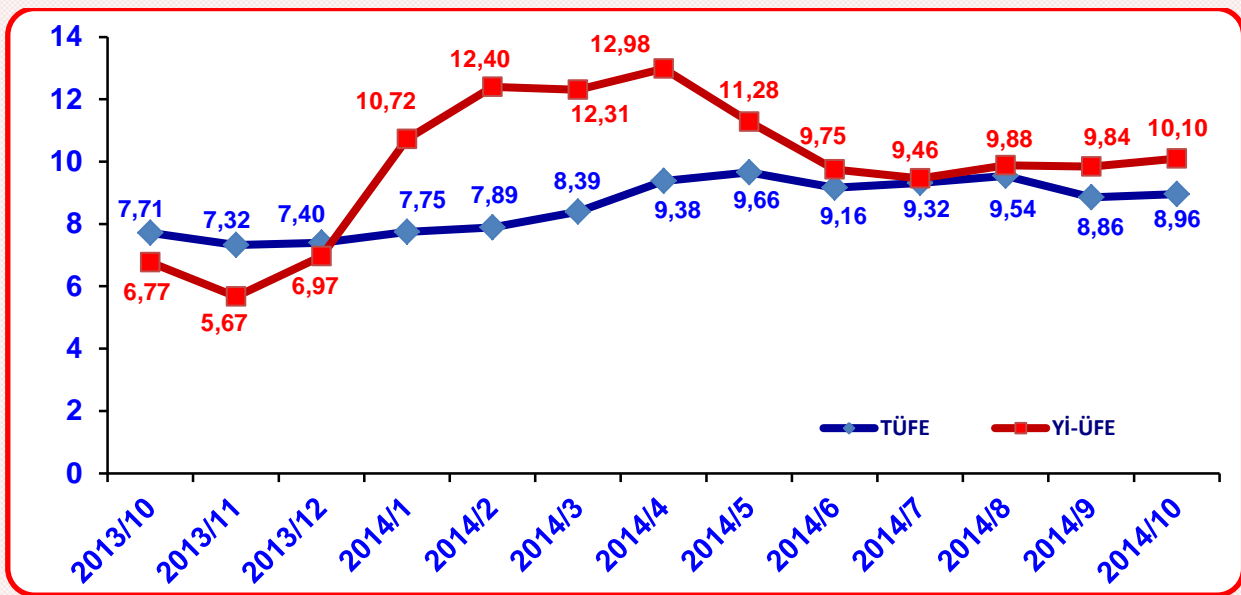
2014 yılı Ekim ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %8,96, Yİ-ÜFE'de %10,10 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %1,90 oranında ve Yİ-ÜFE'de ise %0,92 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %14,34 ile lokanta ve oteller grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; gıda ve alkolsüz içecekler (%12,56), sağlık (%9,91), çeşitli mal ve hizmetler (%9,14) ve giyim ve ayakkabı (%8,83) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmada; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %9,47 ve on iki aylık ortalamalara göre %9,37 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %0,32, imalat sanayi sektöründe %0,35, elektrik ve gaz sektöründe %6,92 ve su sektöründe %2,54 oranında artış gerçekleşmiştir. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %10,84 olmuştur.

Yıllık Değişim Oranları (%)

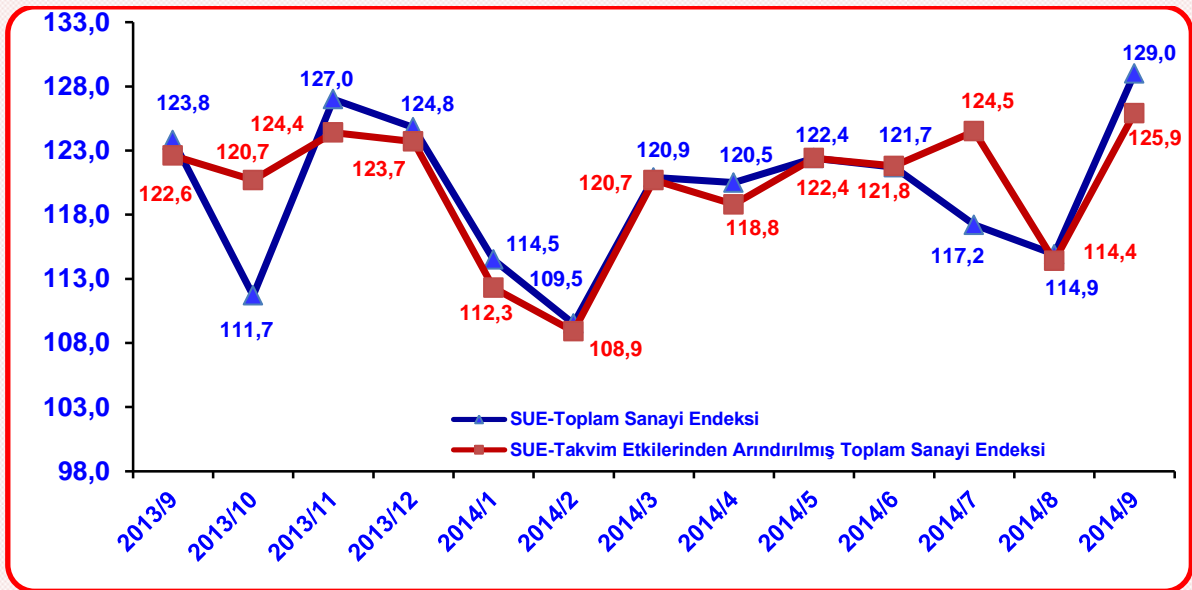
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

EYLÜL 2014 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	129,0	4,1	125,9	2,2	122,6	1,7
Madencilik ve Taşocakçılığı	123,3	8,8	121,6	8,9	115,3	2,6
İmalat Sanayi	130,7	3,5	127,1	1,1	123,2	1,9
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	120,8	6,4	119,6	6,4	122,1	0,1

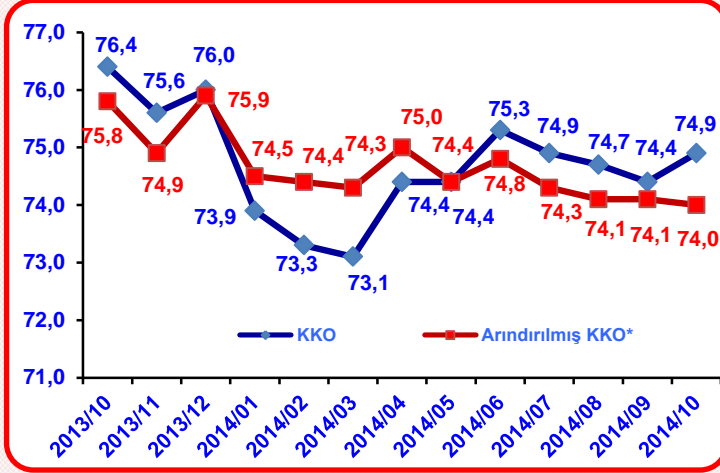
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2014 yılı Eylül ayında %4,1 oranında, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks bir önceki aya göre %1,7 oranında artış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %8,9 oranında, imalat sanayi sektöründe endeksi %1,1 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %6,4 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2014 yılı Eylül ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek artış; %6,9 ile dayanıklı tüketim malları imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış; %30,4 diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %9,0 ile elektrikli teçhizat imalatı ve %7,5 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı izlemiştir. En yüksek azalış ise, %8,2 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %3,4 ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması ve %3,1 ile gıda ürünleri imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2014 yılı Ekim ayında Kapasite Kullanım Oranı, azda olsa artarak %74,9'a yükselmiştir. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %86,7, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı ve tekstil ürünlerinin imalatı %79,9, makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı %78,3, ile 2014 yılı Ekim ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

AĞUSTOS 2014	Toplam	Erkek	Kadın
15 yaş ve daha yukarı yaştakiler			
Nüfus (Bin kişi)	57.098	28.200	28.898
İşgücü (Bin kişi)	29.257	20.326	8.931
İstihdam (Bin kişi)	26.313	18.515	7.798
Tarım	5.815	3.054	2.761
Tarım dışı	20.498	15.461	5.036
İşsiz (Bin kişi)	2.944	1.810	1.133
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.841	7.874	19.967
İşgücüne katılma oranı (%)	51,2	72,1	30,9
İstihdam oranı (%)	46,1	65,7	27,0
İşsizlik oranı (%)	10,1	8,9	12,7
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,3	10,2	18,2
15-64 yaş grubu			
İşgücüne katılma oranı (%)	56,0	77,5	34,3
İstihdam oranı (%)	50,2	70,5	29,9
İşsizlik oranı (%)	10,3	9,1	13,0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,4	10,2	18,3
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	18,9	17,1	22,4

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaştakilerde 2014 yılı Ağustos ayı işsizlik oranı, artarak %10,1 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,3, işsiz sayısı 2 milyon 944 bin kişi olarak kaydedilmiştir. Genç nüfusta işsizlik oranı %18,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ağustos ayında istihdam edilenlerin %22,1'i tarım, %20'si sanayi, %7,5'i inşaat ve %50,5'i hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Ağustos 2014	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.078	3.054	1.876	9.507	18.515
Kadın	1.178	2.761	88	3.770	7.798
Toplam	5.257	5.815	1.964	13.277	26.313

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Eylül		12 Aylık Kümülatif 2014
	2013	2014	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-3.391	-2.224	-46.731
FİNANS HESABI	549	2.545	-38.932
Doğrudan Yatırımlar (net)	461	609	-7.671
Portföy Yatırımlar (net)	2.156	1.443	-18.239
Diğer Yatırımlar (net)	1.414	47	-16.528
Rezerv Varlıklar (net)	641	449	3.453
Net Hata ve Noksan	2.842	-321	7.799

Kaynak: TCMB

Cari işlemler açığı, 2014 yılının Eylül ayında 2,2 milyar dolar ve 12 aylık kümülatif de ise, azalış seyrini koruyarak %21,1 azalarak 46,7 milyar dolar ile beklentilerin altında gerçekleşmiştir. Bu azalışta, TCMB'nın Eylül ayında ödemeler dengesi hesap yöntemindeki değişiklik ile dış ticaret açığındaki azalışın etkisi olmuştur. Ayrıca, 2014 yılı Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre, hizmet gelirlerinden net seyahat ve taşımacılık gelirlerindeki artış cari açığın iyileşmesine katkı sağlamıştır.

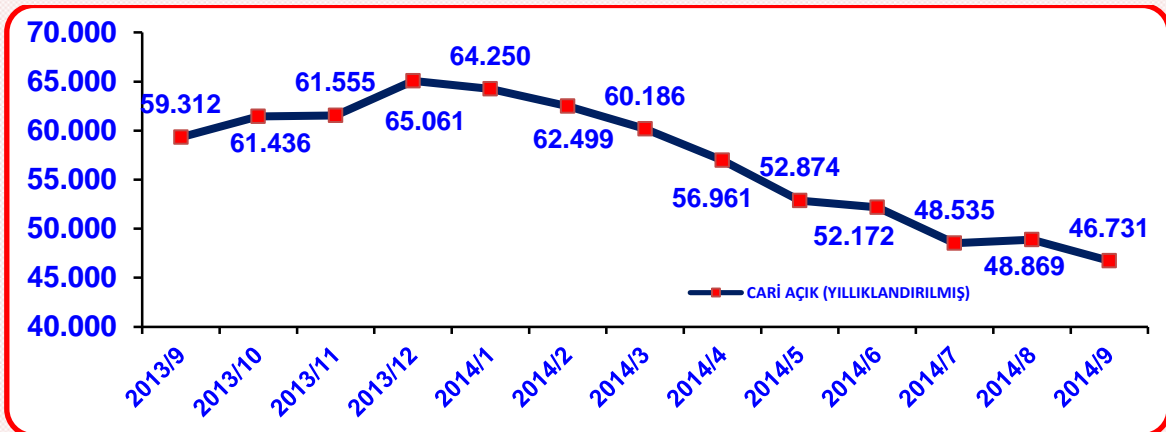
2014 yılı Ocak-Eylül döneminde net doğrudan yatırımlar 2013 yılı Ocak-Eylül döneminde göre, %23 oranında azalarak 4,9 milyar olarak gerçekleşmiştir. 12 aylık kümülatif de ise, 7,7 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Genel mal ticaretinin, 12 aylık kümülatif olarak 2014 yılı Ocak ayından itibaren kademeli olarak gerilediği görülmektedir. 2014 yılı Eylül ayında parasal olmayan altın ithalatı artarak 696 milyon dolara ulaşmış olup, 2014 yılı Ocak ayından itibaren 12 aylık kümülatif olarak sergilediği azalış seyrini koruyamayarak 7,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca BDDK'nın kuyumculara taksitlendirme şeklinde getirdiği değişiklikle de bu artışın devam edeceği desteklenmektedir.

2014 yılı Eylül ayında portföy yatırımlarında 1,4 milyar dolar olarak sermaye çıkışı ve net yükümlülükte 1,3 milyar dolar sermaye girişi yaşanırken, 12 aylık kümülatif de ise 18,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Diğer yatırımlarda ise 12 aylık kümülatife göre, 16,5 milyar dolar giriş yaşanmıştır.

2014 yılı Eylül ayında rezerv varlıklarda 449 milyon dolar azalış, 2014 yılı Ocak-Eylül döneminde ise, 2,9 milyar dolar artış yaşandığı gözlenmektedir. Cari açığın finansmanında etkin olan net hata noksan miktarı 2014 yılı Eylül ayında 321 milyon dolar, 12 aylık kümülatif 7,5 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

İhracattaki aylık bazda yaşanan artış cari açığı olumlu yönde etkilemektedir. TCMB'nın faiz indirmeleri ile iç talebin canlanması ile cari açığa iyileşmenin azalacağı öngörülmektedir. Ayrıca, son yıllarda düşüş eğiliminde olan petrol fiyatlarının bunu sürdürmesi durumunda cari açığın artış eğilimini sınırlandıracağı tahmin edilmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2013		
Ekim	107,5	75,5
Kasım	104,5	77,5
Aralık	102,1	75
2014		
Ocak	101,4	72,4
Şubat	104,6	69,2
Mart	108,6	72,7
Nisan	112,7	78,5
Mayıs	113,3	76,0
Haziran	110,7	73,7
Temmuz	109,0	73,9
Ağustos	106,8	73,2
Eylül	107,6	74,0
Ekim	106,9	70,3

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2014 yılı Ekim ayında, 0,7 puan azalarak 106,9 seviyesinde gerçekleşerek yeniden azalışa geçmiştir.

Tüketici Güven Endeksinde, 2014 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre, %4,9 gibi keskin bir düşüşle 70,3 seviyesine gerilemiştir. Ekim ayında endekste genel ekonomik durum beklenti endeksi, %10,5 azalarak 91,3 seviyesine düşmüştür. Bu azalış, genel ekonomik durumun daha iyi olacağı yönünde beklentisi olan tüketicilerin giderek umutsuzluğa kapıldığını göstermektedir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2013 yılı Ocak-Ekim döneminde 7,7 milyar TL olan bütçe açığı, 2014 yılı Ocak- Ekim döneminde 14,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde bütçe gelirleri %8,6 oranında artarak 347 milyar 679 milyon TL, bütçe giderleri ise, %10,6 oranında artarak 362 milyar 620 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ocak-Ekim döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,6 oranında artarak 286 milyar 575 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %12,7 oranında artarak, 317 milyar 347 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ocak-Ekim döneminde 38 milyar 583 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 30 milyar 332 milyon TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	Ocak-Ekim		Değişim Oranı (%)
	2013	2014	
Bütçe Giderleri	327.728	362.620	10,6
Faiz Hariç Giderler	281.481	317.347	12,7
Faiz Giderleri	46.247	45.273	-2,1
Bütçe Gelirleri	320.064	347.679	8,6
Vergi Gelirleri	266.285	286.575	7,6
Bütçe Dengesi	-7.664	-14.941	-94,9
Faiz Dışı Denge	38.583	30.332	-21,4

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı	
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)	
Ocak-Eylül		2013	112.373		187.625		137.891		-75.253		59,9
		2014	118.542	5,5	179.681	-4,2	131.620	-4,5	-61.139	-18,8	66,0
Eylül		2013	13.060		20.621		14.835		-7.560		63,3
		2014	13.660	4,6	20.585	-0,2	15.131	2,0	-6.925	-8,4	66,4

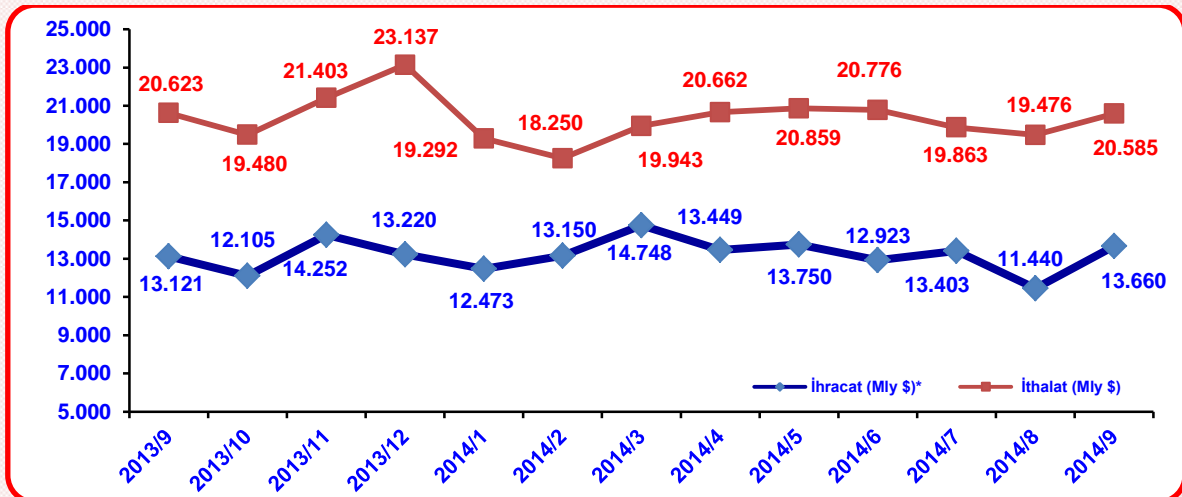
2014 yılı Eylül ayında ihracat, 2013 yılı Eylül ayına göre %4,6 artarak 13,6 milyar dolar, ithalat da %0,2 oranında azalarak 20,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %8,4 oranında azalarak 6,9 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

2013 yılı Eylül ayında %42,9 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2014 yılı Eylül ayında %43,9'a yükselmiş; 2013 yılının aynı ayına göre AB'ye yapılan ihracat %7,1 oranında artarak, 6,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Eylül ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.573 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.126 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (814 milyon \$) ve elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (827 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (4.897 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.537 milyon \$); elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.631 milyon \$) ve "demir ve çelik" (1.808 milyon \$) ile "en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2014 yılı Eylül ayında İzmir'in ihracatı 2013 yılı Eylül ayına göre, %3,1 oranında artarak 791 milyon dolar, ithalatı da %14,4 oranında azalarak 793 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Eylül ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2013 yılı Eylül ayına göre, %10,5 oranında azalarak 1,4 milyar dolar, ithalatı da %7,3 oranında azalarak 1,4 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2009	2010	2011	2012	2013	2014/II
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	616.703	731.608	772.298	786.293	820.012	200.367
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	-4,8	9,2	8,5	2,2	4,0	2,1
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	-7,2	13,6	10	1,9	3,8	2,0
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2009	2010	2011	2012	2013	Ağu.14
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	21.277	22.594	24.110	24.821	25.524	26.313
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.471	3.046	2.615	2.518	2.747	2.944
İşsizlik Oranı (%)	14,0	11,9	9,8	9,2	9,7	10,1
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	17,4	14,8	12,4	11,5	12,0	12,3
ENFLASYON (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Eki.14
Yİ-ÜFE (yıllık)	1,37	8,51	11,07	6,17	4,48	10,10
YD-ÜFE (yıllık)	-	-	14,65	3,49	6,57	8,20
TÜFE (yıllık)	6,28	8,58	6,45	8,94	7,49	8,96
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Eyl. 2014
İhracat	102.143	113.883	134.972	152.537	151.812	118.542
İthalat	140.928	185.544	240.834	236.544	251.651	179.681
Dış Ticaret Dengesi	-38.786	-71.661	-105.863	-84.008	-99.839	-61.139
Cari İşlemler Dengesi	-12.124	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-30.860
ULUSLARARASI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Ağu. 2014
Şirket Sayısı (Adet)	2.801	3.267	4.354	4.275	3.782	2.954
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	8.629	9.058	16.171	13.224	12.918	8.639
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Ağu.14
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-66	-93,4	-125	-140	-163	-179
BORÇLANMA (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	2014/II
Dış Borç Stoku	269	292	304	338	388	402
Kamu	84	89	94	104	116	119
Özel	172	191	200	227	267	278
KREDİLER (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	2014/III
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	128,7	119,7	126,7	139,6	157,2	163,5
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ	2009	2010	2011	2012	2013	Eyl.14
(Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış						
Toplam Sanayi	-10,4	12,4	9,7	2,5	3,4	2,2
İmalat Sanayi	-12,4	14	10,1	2,2	4,4	1,1
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Eki.14
Kapasite Kullanım Oranı	67,7	75,6	75,5	74,2	74,6	74,9
GÜVEN ENDEKSLERİ	2009	2010	2011	2012	2013	Eki.14
Reel Kesim Güven Endeksi	87,4	110,4	110,5	106,3	108,1	106,9
Tüketici Güven Endeksi	78,79	90,99	92,0	75,6	76	70,3
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2009	2010	2011	2012	2013	Eyl.14
Sanayi Ciro Endeksi	138,2	162,7	208,4	140,1	153,1	188,8
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Eki. 2014
Bütçe Dengesi	-52.761	-40.081	-17.439	-28.791	-18.449	-14.941
PROTESTOLU SENET	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Eyl. 2014
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.600	1.216	919	1.075	1.091	741
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	7.771	5.769	4.902	6.949	7.494	5.900
KARŞILIKSIZ ÇEK	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Eki. 2014
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	1.757	860	581	943	747	546
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	1.033	501	296	392	275	137
BORSA VE DÖVİZ	2009	2010	2011	2012	2013	Eki.14
BIST 100 Endeksi	38.482	59.567	60.195	64.982	77.314	80.579
Euro/\$	1,4316	1,3377	1,2945	1,2858	1,3274	1,2683

SEKTÖREL BAKIŞ

DERİ SEKTÖRÜ

Deri ve deri ürünleri sektörü stratejik önemi ile sağladığı istihdam ve katma değer yaratmadaki gücü ile kalkınma da öncü sektörlerden biridir. Deri sektörü; ham deriler, ham kürk, yarı işlenmiş/bitmemiş deriler, işlenmiş kürk, deri giyim, kürk giyim eşyası, saraciye, ayakkabı ve ayakkabı aksamı olmak üzere sekiz alt sektörden oluşmaktadır.

Doğal görünümü, dayanıklı ve sağlığa uygunluğu ile pahalı, pahalı olması ile de lüks tüketiminde yer alan deri ve deri ürünlerinin tüketiminde son yıllarda artış gözlenmektedir.

Trademap, uluslararası ticaret merkezi verilerine göre; 2013 yılı dünya deri ithalatı Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve deri faslında 33,5 milyar dolar, ihracat 32 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda İtalya, ABD ve Brezilya ihracatta başı çekmektedir. Ayrıca, deri eşya, saraçlık ve koşum takımları eşyası, el çantaları ve benzeri kapları seyahat; (İpekböceği gut hariç) hayvan bağırsağından mamul eşya faslında ithalat 69,5 milyar dolar, ihracat 69 milyar dolardır. Çin, İtalya ve Fransa da bu fasıl düzeyinde ihracatta ilk üçü oluşturmaktadır.

Son yıllarda emek yoğun bir sektör olan deri sektörü üretimi, yüksek işgücü maliyetleri ile çevre kirliliğine sebep olmasıyla gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde daha ön plana çıkmaktadır. Gelişmiş ülkeler ise, teknolojik bazlı katma değeri yüksek ürünlere yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda dünya deri üretimi artan üretim ve işçilik maliyetleri, gelişmiş ülkelerin artan deri ürünleri ithalatı ve çevre sağlığı konusunda yüksek maliyetli önlemlerden dolayı Asya'ya doğru kaymıştır. Sektörde Çin'i, deri üretiminde yabancı sermayeli firmalardaki artış ve buna bağlı deri üretimdeki kalitenin yükselmesi dünya lider deri üreticileri arasına taşımıştır. Ayrıca; Pakistan, Hindistan, Brezilya, Arjantin, Meksika gibi ülkelerde ucuz iş gücü ve yeni pazar niteliğinde olmaları nedeniyle deri sektöründe güç kazanmaya başlamıştır. Güney Kore ve Tayland gibi Uzakdoğu ülkeleri de bu özelliklere sahip olmalarının yanı sıra devletin sağladığı sanayi teşvikleriyle sektörde önem kazanmaktadır.

Türk deri sektörü sahip olduğu yüksek üretim kapasitesi ile köklü geçmişi sayesinde global ölçekte rekabet edebilir seviyeye ulaşmıştır. Bu bağlamda sektör ihracatta önemli bir paya sahip olsa da, yüksek miktarda ithal ettiği hammadde dezavantaj oluşturmaktadır.

Gün geçtikçe çevre duyarlılığının ön plana çıkmasıyla, sektörde faaliyet gösteren firmaların daha çok arıtma tesisleri bulunan organize sanayi bölgelerinde yoğunlaştığı ve bu konuya hassas olduğu görülmektedir. Bugün üretilen deri ürünlerinin %70'e yakını çevreye duyarlı şekilde üretilmektedir.

Türk deri sektörü; İstanbul-Tuzla, İzmir-Menemen, Tekirdağ-Çorlu, Uşak, Bursa, Balıkesir-Gönen, Bolu-Gerede, Isparta, Hatay, Manisa-Kula çevresinde kümelenmiştir. Türk deri ve deri mamulleri sektöründe, Sosyal Güvenlik Kurumu 2013 yılı verilerine göre, 6.887 adet firma faaliyet göstermekte olup, sektör yaklaşık 65.813 kişiye istihdam yaratmaktadır.

Tüik verilerine göre; deri ve deri ürünlerinde 2013 yılında ihracat 1,6 milyar dolar, ithalat 2,3 milyar dolar, 2014 yılı Ocak-Eylül döneminde ihracat 1,3 milyar dolar, ithalat 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak-Eylül döneminde sırasıyla, Rusya, İtalya, Almanya ve Irak en çok ihracat, Çin, İtalya, Vietnam ve Endonezya ise, en çok ithalat yapılan ülkelerdir. Sektörde ihracatta en büyük payı alan alt sektör ayakkabı sektörüdür.

Türk Deri sektöründe tüik verilerine göre, 2014 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yurt içi üretici fiyatları endeksi %11,14 olarak gerçekleşmiştir. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı sanayi üretim endeksi takvim etkisinden arındırılmış endekse göre, yıllık ortalama 2013 yılında 102,6, 2014 yılı Ocak - Eylül döneminde 93,1 değerindedir. Deri ile ilgili ürünlerin imalatında kapasite kullanım oranı ortalama 2013 yılında %66,5, 2014 yılı Ocak - Ekim döneminde %65 olarak kaydedilmiştir.

Sektörde kayıtlı ekonominin artırılması, haksız rekabetin önüne geçilmesinde önem arz etmektedir. Bu bağlamda çevre sağlığı için arıtma tesisleri gibi gerekli kriterlere sahip OSB'lerde kümelenme, devlet tarafından enerji, su gibi maliyetlerde indirimler sağlanarak teşvik edilmelidir. Böylece, hem sektörde standartlaşmış üretim, hem de maliyetlerde dengelenme sağlanmış olacaktır. Ayrıca, sektörün büyük bir yatırım maliyeti olarak görünen katı atık depolama ve bertaraf etme tesisleri yine ilgili Bakanlıklar tarafından kaynak yaratılarak sektöre özel destek verilmelidir.

Bir başka sorun da sektörün hammadde ihtiyacını ithalatta karşılamasıdır. Bu durumun azaltılması için ülkemizde hayvancılığın kaliteli bir şekilde geliştirilmesine yönelik stratejik politikalar oluşturulmasında fayda vardır.

Emek yoğun olan deri sektöründe teknolojinin daha etkin kullanılması sağlanarak arge çalışmalarına hız verilmesi sektörü bir üst seviyeye taşımada etkili olacaktır. Günümüzde moda ve tasarımın ön plana çıkmasıyla nitelikli personel yetiştirerek bu alanda ürünlerde farklılaşma yaratılması beklenmektedir.

Türk deri sektörü, basit ve klasik ürünler yerine moda ve tasarımla desteklenen katma değeri yüksek ve güçlü pazarlama stratejileri ile dünyada markalaşma yolunda ilerleme şansını elde edebilecek güçtedir.

Kaynaklar:

- Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı Deri ve Deri Ürünleri Sektör Raporu Aralık 2012
- T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Gen. Müd. Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri Daire Başkanlığı Deri ve Deri Mamulleri Sektörü Raporu 2014
- İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri Deri ve Deri Mamulleri Sektörü İhracat Performansı Değerlendirmesi Oca.- Eyl. 2014
- MUSİAD Tekstil ve Deri Sektör Raporu 2013